

Ante Mateljan

Mala knjiga o vjeri i zdravlju

Crkva u svijetu, Split, 2009., 176 str.

Je li moguće doći do iskustva učinkovitosti sakramenata? Liječe li sakramenti psihofizičke bolesti? Liječe li sakramenti bolesti duše? Liječe li sakramenti od Zloga/zla? Liječe li sakramenti međuljudske odnose? Što je s karizmama ozdravljenja i kakav im je odnos sa sakramentima? Mogu li se povezati sakramenti i čudesna ozdravljenja? Jesu li čudesna ozdravljenja uvijek povezana samo uz osobnu vjeru?

Na ta i mnoga druga pitanja prof. Mateljan pokušava odgovoriti u ovoj knjizi koja je posvećena svima koji skrbe za zdravlje, na osobit način članovima Hrvatskog katoličkog liječničkog društva, Hrvatskog katoličkog društva medicinskih sestara i tehničara, i svećenicima-bolničkim kapelanima. U predgovoru autor kaže da je knjiga namijenjena “svima koje zanima ne samo teorijski nego i praktični odnos vjere i zdravlja”. (str. 5)

Crkva priznaje dvije vrste ozdravljenja: ozdravljenje božanskom milošću i ono koje se služi naravnim silama. Što se tiče prvog slučaja, možemo navesti Kristovo djelovanje, jer je on izvršio brojna tjelesna ozdravljenja te je svoje učenike uputio i zadužio da nastave to djelo. Vjerna tome poslanju, Crkva još od apostolskih vremena zagovara bolesne zazivanjem imena Gospodina Isusa, tražeći ozdravljenje silom Duha Svetoga, bilo u obliku sakramentalnog polaganja ruku i pomazanja uljem, ili pak molitava ozdravljenja, koje nerijetko uključuju zazivanje svetaca za pomoć.

Crkva nikada nije smatrala kako molitva za ozdravljenje, koje dolazi kao dar od Boga, isključuje pribjegavanje naravnim sredstvima ozdravljenja medicinskom praksom. Uz sakrament ozdravljenja i razne molitve za ozdravljenje, Crkva također

ima i dugu povijest skrbi o bolesnicima korištenjem naravnih sredstava. Najočitiiji je znak toga veliki broj katoličkih bolnica u povijesti, kao i činjenica da je upravo redovništvo u Crkvi vodilo brigu o potrebnim i bolesnima. "U zatvorenim samostanima stvorena su prva lječilišta za najteže bolesti, tu su predavana znanja i podučavane generacije ljudi u svemu što se znalo i moglo učiniti za bližnjega. A tek sveti ljudi, koliko li su svojom molitvom i riječju učinili za mnoge bolesnike u duši i tijelu! Uz to, u krilu Crkve su nastali i žive redovi i družbe kojima je glavna svrha upravo djelotvorna ljubav prema bližnjemu, ponaosob bolesniku." (str. 149)

Zdravlje je već prvi spas, ono je čak jedan moment definitivnog spasa, a konačno 'zdravlje' bit će uskrsnuće. Bolest proturječi čovjekovoj temeljnoj težnji za životom, da živi 'dobro' (danas se govori o kvaliteti života). Tako se zdravlje pokazuje bolesniku kao najizvršniji oblik spasa. Glagol 'spasiti' (sozein) često dolazi u evanđeljima povezan s ozdravljenjima koja je izvršio Isus, a istodobno izražava fizičko ozdravljenje i još neko mnogo korjenitije ozdravljenje koje zahvaća cijelo biće, tj. spasenje ljudske osobe kao takve.

U prvom razmišljanju koje nosi naslov - *Usud ili otajstvo: susret s bolešću i patnjom* – autor izlaže osnovne značajke kršćanskog shvaćanja patnje u ozračju kulture smrti, banaliziranja i zaborava patnje. Odgovor na pitanje smisla patnje koje se iskazuje u kršćanskoj vjeri je kristološko-eschatološki. Kršćanska vjera tvrdi da je "ljudska povijest i Božja povijest s ljudima, i po toj Božjoj prisutnosti svaka ljudska povijest može i treba postati povijest smisla, i to kao povijest vjere, nade i ljubavi". (str. 11)

U drugom promišljanju - *Bolest i zdravlje: temelji kršćanskog poimanja zdravlja i bolesti i ogled o kršćanskom poimanju zdravlja u doba postmoderne* – Meteljan razlaže glavnu tezu koja glasi da "integralni pristup psihičkom i fizičkom zdravlju pretpostavlja cjeloviti, integralni pristup čovjeku kao osobi, u svim komponentama tijela, duha i duše, unutar koordinata vremena, prošlosti, sadašnjosti i budućnosti. Odgovor na pitanje zdravlja započinje odgovorom na pitanje smisla". (str. 33).

U trećem razmišljanju - *Sakramenti i zdravlje* - polazeći od temeljnih postavki kršćanske teološke antropologije, navodi se deset teza o odnosu sakramenata i zdravlja. Autor je duboko svjestan kako je povijest sakramentalne prakse izložena trajnoj

napasti dviju krajnosti: magijskog shvaćanja sakramenata kao terapijskih zahvata u smislu isključive tjelesne pomoći, ili pak odbacivanja bilo kakvog odnosa između milosne djelotvornosti i tjelesne okrepe i pomoći. Zato on često doziva u svijest (protiv svih redukcionističkih poimanja kršćanskih sakramenata) da je svrha sakramenata “posredovanja života milosti i uspostavljanja stanja milosti što ga teologija opisuje kao zdravlje u najdubljem (integralnom) smislu riječi, odnosno kao postignuće, ostvarenje punine vlastite osobnosti u konačnom zajedništvu života s Bogom” (str. 45)

246

U drugom dijelu knjige, za razliku od prvog dijela koji je više teorijski usmjeren, nalaze se razmišljanja posvećena praktičnoj pastoralnoj skrbi za bolesnike: *Bolesničko pomazanje: sakrament ozdravljenja prema Redu bolesničkog pomazanja i Katekizmu Katoličke crkve; Svećenik i bolesnik: načela za kršćansku komunikaciju svećenika i bolesnika u bolnici;*

Autor smatra da je pastoral bolesnika najzahtjevniji vid pastoralne skrbi i zapaža kako su teološki studij, pa i priprava za svećeništvo, u dobroj mjeri nedostatni u tom pogledu. U programu teološkog studija nema dovoljno prostora posvećenog pastoralu bolesnika, posebno u vrijeme bolničkog liječenja. (str. 104)

U zaključnom razmišljanju - *Idite i liječite! Teološko razmišljanje o poslanju Crkve uz poticaj za pastoral bolesnika i nemoćnih* – autor kritički propitkuje izazove i zakazivanja na razini mjesne Crkve u spasenjskoj brizi za bolesne vjernike. Tako se on zalaže za uvođenje đakonske službe u dušobrižništvu bolesnika, za osnivanje katoličkih laičkih udruga koje se usmjerene na pomoć bolesnicima i njihovim obiteljima, za to da se unutar pastoralnog vikarijata osnuje odjel za pastoral bolesnika, kao i za to da se ima i Informativni centar za odgovore na etička i moralna pitanja koja se svakodnevno postavljaju na medicinskom području.

Sve u svemu, knjiga prof. Mateljane predstavlja vrijedan doprinos promišljanju značajnih eklezijalnih elemenata u odnosu vjere i zdravlja kao što su: karitativna, sakramentalna i liturgijska skrb Crkve za bolesnike, pastoralna zauzetost u župnim zajednicama i sudjelovanje bolesnika u životu Crkve.

Andjelko Domazet